

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **P. M.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 7. 2021, č. j. 16 A 50/2021 - 20,

t a k t o :

- I.** Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 19. 7. 2021, č. j. 16 A 50/2021 - 20, **se ruší.**
- II.** Žaloba ve věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. 16 A 50/2021 **se odmítá.**
- III.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhal zrušení v záhlaví označeného usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“), kterým byla postoupena jeho žaloba proti rozhodnutí generálního ředitele Vězeňské služby České republiky ze dne 10. 6. 2021, č. j. VS-104036-3/ČJ-2021-800072-STIZ, Městskému soudu v Praze.

[2] Stěžovatel podal žalobu ke krajskému soudu napsanou na toaletním papíře; z jejího obsahu však bylo evidentní, že brojí proti rozhodnutí generálního ředitele žalované č. j. VS-104036-3/ČJ-2021-800072-STIZ. Krajský soud si proto od žalované napadené rozhodnutí vyžádal, a to společně s podklady, které tomuto rozhodnutí předcházely.

[3] V reakci na výzvu zaslala žalovaná krajskému soudu požadované dokumenty – napadené rozhodnutí generálního ředitele žalované ze dne 10. 6. 2021, č. j. VS-104036-3/ČJ-2021-800072-STIZ, vč. doručenky; protokol o způsobené škodě a ztrátě ze dne 19. 3. 2021; rozhodnutí ředitele Vazební věznice Praha-Ruzyně o náhradě škody ze dne 24. 3. 2021, č. j. VS-4115221401/2021-01/709; stížnost stěžovatele proti rozhodnutí o náhradě škody ze dne 8. 4. 2021 a přípis o předložení stížnosti Generálnímu ředitelství žalované.

[4] Z takto předložených dokumentů krajský soud zjistil, že se stěžovatel podanou žalobou domáhal zrušení rozhodnutí generálního ředitele žalované ze dne 10. 6. 2021, č. j. VS-104036-3/ČJ-2021-800072-STIZ, kterým bylo vyhověno jeho stížnosti proti rozhodnutí ředitele Vazební věznice Praha-Ruzyně ze dne 24. 3. 2021, č. j. VS-4115221401/2021-01/709. Posledně uvedeným rozhodnutím ředitel Vazební věznice Praha-Ruzyně rozhodl podle § 39a odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o výkonu trestu“) o náhradě škody ve výši 259 Kč – tu měl stěžovatel způsobit ztrátou pantoflí, zimní čepice a pyžama (tyto výstrojní součástky v souvislosti se svým přesunem z Vazební věznice Praha-Ruzyně do Věznice Pardubice nevrátil zpět do skladu Vazební věznice Praha-Ruzyně, o čemž byl sepsán výše zmiňovaný protokol).

[5] Krajský soud v napadeném usnesení zkoumal, zda jsou splněny podmínky řízení. Dospěl však k závěru, že není k projednání věci místně příslušný. Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v § 7 odst. 2 stanoví, že k řízení podle s. ř. s. je místně příslušný soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v prvním stupni. V projednávané věci vydal rozhodnutí v prvním stupni ředitel Vazební věznice Praha-Ruzyně, jež sídlí na adrese Staré náměstí 3/12 v Praze 6, tj. v obvodu Obvodního soudu pro Prahu 6, vymezeném v bodu 6 přílohy č. 4 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů. K projednání věci je proto podle bodu 1 přílohy č. 2 zákona o soudech a soudcích místně příslušný Městský soud v Praze, do jehož obvodu Obvodní soud pro Prahu 6 patří. S ohledem na uvedené postoupil krajský soud podle § 7 odst. 6 s. ř. s. věc k projednání a rozhodnutí Městskému soudu v Praze.

II. Kasační stížnost

[6] Proti usnesení krajského soudu o postoupení věci podal stěžovatel kasační stížnost, ve které uvedl, že není schopen napadené usnesení přečíst. Ke kasační stížnosti doložil (mj.) usnesení Okresního soudu v Rakovníku ze dne 25. 6. 2021, č. j. 9 C 229/2018 - 314; z tohoto usnesení vyplývá, že stěžovatel vykonává trest odnětí svobody t. č. ve Věznici Pardubice, je nemajetný, má jednu vyživovací povinnost k nezletilému dítěti a je zcela imobilní ve stádiu demence. Není schopen běžného čtení a psaní, komunikuje textem ARIAL 25 (pozn. Nejvyššího správního soudu: kasační stížnost je stejně jako žaloba psána šablonovitým hůlkovým písmem nadměrné velikosti). Společně s kasační stížností podal stěžovatel též návrh na ustanovení zástupce pro toto řízení a žádal o opětovné zaslání usnesení krajského soudu o postoupení věci tak, aby jej byl schopen přečíst (v potřebné velikosti písma).

pokračování

[7] S ohledem na skutečnost, že již v řízení u krajského soudu nebyla splněna podmínka řízení (viz dále), vyjádření žalované Nejvyšší správní soud nevyžadoval.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas a směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné (k možnosti podat kasační stížnost proti usnesení o postoupení věci srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2007, č. j. Nad 22/2007 - 101, č. 2503/2012 Sb. NSS).

[9] Ohledně otázky placení soudního poplatku Nejvyšší správní soud uvádí, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost; srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS. Napadené usnesení nepochybně právě takovým procesním rozhodnutím je, jedná se o rozhodnutí, které slouží k zajištění podmínek řízení, zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost tudíž Nejvyšší správní soud nepožadoval.

[10] Z citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právníckého vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak již bylo uvedeno výše. V daném případě tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatele advokátem splněna být nemusí. A Nejvyšší správní soud nerozhodoval ani o návrhu stěžovatele o ustanovení zástupce pro toto řízení; s ohledem na nesplnění podmínky řízení již v řízení u krajského soudu, jak bude vysvětleno dále, by toto rozhodnutí postrádalo smysl.

[11] Nejvyšší správní soud proto přistoupil k posouzení kasační stížnosti a přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. Soud přitom nad rámec důvodů uvedených v kasační stížnosti shledal vady, k nimž musel přihlédnout z úřední povinnosti, a dospěl k následujícímu závěru.

[12] Kasační stížnost je důvodná.

[13] Podstatou kasační stížnosti, resp. jí napadeného rozhodnutí krajského soudu je otázka místní příslušnosti krajského soudu, resp. Městského soudu v Praze.

[14] Tato otázka (příslušnost soudu) představuje podmínku řízení na straně soudu. Ve správním soudnictví jsou podmínkami řízení vnímány takové podmínky (předpoklady procesní povahy), za nichž soud může rozhodnout ve věci samé; srov. zejména usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2008, č. j. 8 Aps 6/2007 - 247, č. 1773/2009 Sb. NSS, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2006, č. j. 6 Ads 24/2005 - 33, č. 930/2006 Sb. NSS.

[15] Jak rozšířený senát připomněl ve výše citovaném usnesení, teorie procesního práva i soudní praxe řadí mezi podmínky řízení na straně soudu kromě příslušnosti také pravomoc. Pravomoc soudů ve správním soudnictví (tj. okruh věcí, které rozhodují správní soudy) upravuje § 4 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení rozhodují soudy ve správním soudnictví (mj.) žaloby proti rozhodnutím správních orgánů vydaných v oblasti veřejné správy. Pravomoc správních soudů je přitom potřeba vnímat v kontrapozici proti pravomoci civilních a trestních soudů, jakož i správních orgánů.

[16] V projednávané věci stěžovatel brojil proti rozhodnutí generálního ředitele žalované – Vězeňské služby České republiky. Činnost Vězeňské služby při zajišťování výkonu trestu odnětí svobody je sice bezesporu v úzké souvislosti s trestním řízením, Vězeňská služba České republiky však tuto činnost nevykonává jako orgán činný v trestním řízení [srov. zejm. § 12 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), *a contrario*]; vůči osobám ve výkonu trestu vystupuje zásadně jakožto správní orgán (k tomu srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 5. 2012, č. j. 5 As 75/2012 – 36, a ze dne 21. 2. 2012, č. j. 8 As 53/2011 - 73, anebo usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 6. 2018, č. j. Nad 7/2018 - 58).

[17] Generální ředitel žalované vydal rozhodnutí podle § 39a odst. 2 zákona o výkonu trestu – tímto rozhodnutím vyhověl stížnosti stěžovatele, kterou podal proti rozhodnutí ředitele věznice o náhradě škody podle § 39a odst. 1 zákona o výkonu trestu. Rozhodnutí generálního ředitele žalované, jakož i prvostupňové rozhodnutí ředitele věznice naplňují formální i materiální znaky správního rozhodnutí (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2010, č. j. 7 Aps 3/2008 - 98, č. 2206/2011 Sb. NSS). Avšak skutečnost, že správní orgán autoritativně rozhodl o právech či povinnostech fyzické osoby, sama o sobě nutně neznamená, že jde o rozhodnutí přezkoumatelné ve správním soudnictví.

[18] Správní orgány vydávají rozhodnutí nejen o věcech veřejnoprávních, ale také o věcech soukromoprávních, pokud jim k tomu zvláštní zákony zakládají pravomoc. Příkladem lze uvést např. rozhodnutí o návrhu na vklad věcného práva do katastru nemovitostí (srov. usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, dále jen „zvláštní senát“, ze dne 14. 8. 2006, č. j. Konf 64/2005 - 33, č. 967/2006 Sb. NSS), či rozhodnutí pozemkového úřadu o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku (viz usnesení zvláštního senátu ze dne 22. 6. 2004, č. j. Konf 123/2003 - 7, č. 372/2004 Sb. NSS). Přezkum rozhodnutí správních orgánů je pak odlišný v návaznosti na to, zda jde o rozhodnutí v soukromoprávní či veřejnoprávní věci (tzv. dvoukolejnost soudního přezkumu rozhodnutí správních orgánů).

[19] K přezkumu rozhodnutí správních orgánů vydaných v oblasti veřejné správy (rozhodnutí o veřejnoprávních vztazích) jsou povolány správní soudy [§ 4 odst. 1 písm. a) a na něj navazující díl první hlavy II s. ř. s., jež upravuje řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu]. Týká-li se rozhodnutí správního orgánu soukromoprávní věci, je jeho přezkum z rozhodování soudů ve správním soudnictví vyloučen; správní žaloba je proti takovému rozhodnutí nepřipustná [§ 68 písm. b) s. ř. s.], přičemž správní soud je povinen takovou žalobu odmítnout podle § 46 odst. 2 s. ř. s.

pokračování

[20] Pro účely posouzení, zda jde o rozhodnutí v soukromoprávní věci, či zda jde o rozhodnutí o veřejnoprávních vztazích, je určující zejména metoda právní regulace, tj. charakter činnosti správního orgánu při rozhodování o právu či povinnosti; viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2004, č. j. 4 As 47/2003 - 125, č. 448/2005 Sb. NSS. V tomto usnesení rozšířený senát uvedl, že metoda právní úpravy představuje „specifický způsob právního regulování, vyjadřující povahu a míru působení jednotlivých účastníků právního vztahu na vznik a rozvíjení tohoto vztahu, resp. vyjadřující povahu a míru účasti subjektů právního vztahu na formování jeho obsahu;“ přičemž nelze jednoznačně říci, že by povaha účasti jednotlivých subjektů na vzniku a rozvíjení právního vztahu, ale také míra autonomie vůle (dispoziční autonomie) byla absolutně stejná, či maximálně rozdílná. Proto je základní dělení na vztahy rovnosti a vztahy subordinace zjednodušující a představuje pravidlo, z něhož nalezneme v moderním právu četné výjimky. Obecně lze však říci, že soukromoprávní metodou regulace je metoda rovnosti (žádný účastník soukromoprávního vztahu nemůže druhému účastníku jednostranně ukládat povinnosti, ale ani na něj jednostranně převádět práva; povaha a míra účasti subjektů soukromoprávních vztahů na vzniku a rozvíjení tohoto vztahu a na formování jeho obsahu je tedy stejná); naopak veřejnoprávní metoda regulace je vertikální, kdy jeden ze subjektů právního vztahu vystupuje jako nositel veřejné moci a může jednostranně ukládat povinnosti druhému účastníku právního vztahu (blíže viz zmíněné usnesení rozšířeného senátu č. j. 4 As 47/2003 - 125).

[21] Pro posouzení nastolené otázky, tj. zda představuje rozhodnutí ředitele věznice o náhradě škody podle § 39a odst. 1 zákona o výkonu trestu, resp. na něj navazující rozhodnutí generálního ředitele žalované, rozhodnutí v soukromoprávní či veřejnoprávní věci, vyšel Nejvyšší správní soud z následujících úvah.

[22] Vězeňská služba je ozbrojeným bezpečnostním sborem, ale také správním úřadem a účetní jednotkou – viz § 1 odst. 1 a 3 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky (dále jen „zákon o Vězeňské službě“). Jak již bylo uvedeno výše, vůči osobám ve výkonu trestu vystupuje zásadně jako správní orgán. Hospodáří s majetkem státu, který potřebuje k plnění úkolů v rámci své působnosti – srov. § 9 odst. 1 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích; srov. také § 39a zákona o výkonu trestu, který v odst. 1 a 2 stanoví: (1) „Způsobil-li odsouzený zaviněným porušením povinnosti stanovené tímto zákonem škodu na majetku státu, se kterým hospodáří Vězeňská služba, a výše škody nepřevyšuje 10 000 Kč, rozhodne o povinnosti nahradit škodu ředitel věznice.“ (2) „Proti rozhodnutí ředitele věznice podle odstavce 1 může odsouzený do 3 dnů od oznámení podat stížnost, o níž rozhoduje generální ředitel Vězeňské služby nebo jím pověřený zaměstnanec Vězeňské služby. Podání stížnosti má odkladný účinek.“

[23] Úkolem vězeňské služby je (mj.) zajišťovat v zákonem stanoveném rozsahu výkon trestu odnětí svobody (§ 1 odst. 1 zákona o Vězeňské službě). Podle § 28 odst. 1 zákona o výkonu trestu je odsouzený ve výkonu trestu povinen „šetrně zacházet se svěřenými věcmi, nepoškozovat cizí majetek“. Podle § 18 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, poskytuje Vězeňská služba odsouzeným oděvy a další výstrojní součástky podle ročního období, přičemž odsouzení jsou povinni dbát o jejich čistotu a udržovat je ve stavu způsobilém k řádnému užívání; v opačném případě odpovídají za způsobenou škodu (viz § 18 uvedené vyhlášky).

V momentě, kdy Vězeňská služba přenechává odsouzeným k užívání oděvy a další výstrojní součástky, tak nevystupuje ve vrchnostenském postavení, nýbrž vykonává oprávnění plynoucí ze soukromého práva – majetek ve vlastnictví státu, se kterým hospodaří, přenechává k užívání fyzickým osobám (odsouzeným). Způsobí-li odsouzený na výstrojních součástkách, které mu byly poskytnuty k užívání, škodu, jež nepřesahuje 10 000 Kč, svěřuje zákon o výkonu trestu v § 39a odst. 1 pravomoc rozhodnout o způsobené škodě řediteli věznice. Ten v takové situaci sice rozhoduje jako správní orgán (jeho rozhodnutí splňuje formální i materiální znaky správního rozhodnutí), avšak ve své podstatě je arbitrem mezi dvěma subjekty – tím, kdo škodu způsobil (odsouzený), a tím, komu byla škoda způsobena (stát reprezentovaný Vězeňskou službou, neboť ta s majetkem státu poskytnutým odsouzenému k užívání hospodaří).

[24] Uvedené se promítá také do výroku rozhodnutí ředitele věznice podle § 39a odst. 1 zákona o výkonu trestu, který zní: „[...] Podle ustanovení § 39a zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ukládám odsouzenému povinnost nahradit České republice, Vězeňské službě České republiky, škodu podle protokolu o způsobené škodě ze dne 19. 3. 2021, poř. číslo 77 [...]“ viz č. l. 14 soudního spisu, důraz přidán Nejvyšším správním soudem. Nejedná se tedy o „klasický“ subordinační (mocenský) vztah, který je typický pro rozhodnutí o veřejnoprávních vztazích. Ředitel věznice by měl při rozhodování o způsobené škodě vystupovat nestranně, na základě shromážděných důkazů, neboť rozhoduje o právech a povinnostech mezi dvěma subjekty, které vystupují v daném „sporu“ v rovném postavení.

[25] O soukromoprávní otázce – o náhradě způsobené škody – mezi dvěma subjekty práva (fyzickou osobou a státem – srov. § 21 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, podle kterého se stát v oblasti soukromého práva považuje za právnickou osobu) tak nerozhoduje v nalézacím řízení civilní soud, nýbrž ředitel věznice, který autoritativně uloží povinnost fyzické osobě (odsouzenému) škodu nahradit. Převyšuje-li škoda 10 000 Kč, nemůže ředitel věznice rozhodovat o povinnosti vzniklou škodu nahradit; o škodě přesahující 10 000 Kč může rozhodnout pouze civilní soud; srov. § 39a odst. 1 zákona o výkonu trestu *a contrario* ve spojení s § 7 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Uvedené potvrzuje též odborná diskuze, která se uskutečnila dne 8. 11. 2012 u příležitosti konference na téma „Aktuální problémy vězeňství“ konané na půdě Kanceláře veřejného ochránce práv (viz příspěvek: Blecha, M. Rozhodnutí Vězeňské služby ČR a opravné prostředky z pohledu ochránce, dostupný z www.ochrance.cz).

[26] Zákon o výkonu trestu tak z pravomoci civilních soudů vyjímá pravomoc rozhodovat o náhradě škody na majetku státu do výše 10 000 Kč, kterou způsobil odsouzený zaviněným porušením povinností stanovených zákonem o výkonu trestu, a svěřuje ji řediteli věznice. Odpovědnost za způsobenou škodu je přitom bezesporu otázkou, která vyplývá z poměrů soukromého práva. Ustanovení § 39a odst. 1 zákona o výkonu trestu tedy představuje tzv. zúžení pravomoci civilních soudů a je odrazem procesních předpisů civilního řízení soudního – srov. § 7 odst. 1 o. s. ř.). Toto zúžení pravomoci civilních soudů však nemůže bránit tomu, kdo tvrdí, že byl rozhodnutím správního orgánu na svých právech zkrácen, v možnosti obrátit se na soud. Proto spory a jiné právní věci, které vyplývají z poměrů soukromého práva a o nichž rozhodl jiný orgán

pokračování

než soud, posuzují a rozhodují o nich soudy v občanském soudním řízení za podmínek uvedených v části páté o. s. ř. (§ 7 odst. 2 o. s. ř.).

[27] Jak již totiž bylo uvedeno výše, skutečnost, že správní orgán autoritativně rozhodl o právech či povinnostech fyzické osoby, sama o sobě nutně neznamená, že jde o rozhodnutí přezkoumatelné ve správním soudnictví. Povaha věci, o které ředitel věznice (resp. generální ředitel žalované) podle § 39a zákona o výkonu trestu rozhoduje, je zde nepochybně soukromoprávní, což dokládá též obecné ustanovení § 37 zákona o výkonu trestu, podle něhož *„není-li dále stanoveno jinak, řídí se odpovědnost za škodu způsobenou během výkonu trestu a podmínky jejího uplatnění občanským zákoníkem“* [k tomu *mutatis mutandis* srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2016, sp. zn. 30 Cdo 2478/20158, R 9/2018 civ, podle něhož platí, že odpovědnost za škodu způsobenou odsouzenému v průběhu výkonu trestu, jakož i podmínky jejího uplatnění se ve smyslu citovaného ustanovení zákona o výkonu trestu řídí občanským zákoníkem, ledaže by ke vzniku škody odsouzeného došlo v důsledku výkonu práv a povinností orgánů veřejné moci; v takovém případě se použije úprava obsažená v zákoně č. 82/1998 Sb., odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů].

[28] Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že rozhodnutí vydané podle § 39a odst. 1 zákona o výkonu trestu, resp. podle § 39a odst. 2 téhož zákona není přezkoumatelné ve správním soudnictví; pro jejich přezkum chybí správním soudům zákonem stanovená pravomoc.

[29] Nedostatek pravomoci představuje neodstranitelný nedostatek podmínek řízení, pro který nemůže správní soud v řízení pokračovat a o věci rozhodovat. Naplnění pravomoci jakožto podmínky řízení je přitom předpokladem také pro určování příslušnosti soudu, která představuje další podmínku řízení na straně soudu. Teprve poté, co je pravomoc soudu postavena najisto, může soud posuzovat splnění podmínky (věcné a místní) příslušnosti.

[30] Je-li nedostatek podmínek řízení neodstranitelný, soud žalobu odmítne; v opačném případě – nejsou-li splněny podmínky řízení a soud přesto v řízení pokračuje, zatíží jej vadou zmatečnosti (srov. výše citovaný rozsudek č. j. 6 Ads 24/2005 - 33), pro kterou musí Nejvyšší správní soud jeho rozhodnutí zrušit i bez výslovné námitky některého z účastníků (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[31] Krajský soud v napadeném usnesení o postoupení věci nezkoumal pravomoc správních soudů rozhodnout o projednávané věci, resp. tuto podmínku považoval zjevně za splněnou, aniž by se k ní výslovně v usnesení o postoupení věci vyjádřil. Jelikož však přezkum rozhodnutí podle § 39a zákona o výkonu trestu do pravomoci správních soudů nespadá, byly již v řízení u krajského soudu důvody pro odmítnutí žaloby podle § 46 odst. 2 s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto napadené usnesení krajského soudu zrušil a rovnou žalobu odmítl dle § 110 odst. 1 s. ř. s. věty první, části za středníkem ve spojení s § 46 odst. 2 s. ř. s.

[32] Odmítne-li soud žalobu podle § 46 odst. 2 s. ř. s., je jeho povinností v usnesení o odmítnutí účastníka řízení poučit o tom, že do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozhodnutí může podat žalobu a ke kterému věcně příslušnému soudu. Podle § 249 odst. 1 o. s. ř. jsou k řízení podle části páté o. s. ř. v prvním stupni věcně příslušné okresní soudy. V obvodu hlavního města Prahy vykonávají působnost okresních soudů obvodní soudy (§ 9 odst. 1 zákona o soudech a soudcích). Obecně tedy platí, že odsouzený, kterému byla uložena povinnost nahradit škodu podle § 39a odst. 1 zákona o výkonu trestu a který podal proti tomuto rozhodnutí neúspěšně stížnost, může podat žalobu k místně příslušnému okresnímu (obvodnímu) soudu do jednoho měsíce od právní moci rozhodnutí, kterým správní soud odmítne žalobu podle § 46 odst. 2 s. ř. s.

[33] Nejvyšší správní soud však připomíná, že podmínkou přípustnosti žaloby podle § 244 odst. 2 písm. b) o. s. ř. je to, že rozhodnutí správního orgánu nebylo v důsledku námitek nebo jiného obdobného úkonu účastníka právního poměru učiněného před správním orgánem podle zvláštního zákona zrušeno nebo nepozbylo účinnosti.

[34] V nyní projednávané věci podal stěžovatel proti rozhodnutí ředitele věznice podle § 39a odst. 1 zákona o výkonu trestu stížnost, které generální ředitel žalované vyhověl – viz rozhodnutí generálního ředitele žalované ze dne 10. 6. 2021, č. j. VS-104036-3/ČJ-2021-800072-STIZ, založené na č. l. 16 soudního spisu. Z obsahu tohoto rozhodnutí plyne, že *„výstrojní list účastníka řízení [stěžovatele, pozn. Nejvyššího správního soudu] nebyl dohledán. Nelze tedy doložit správnost tvrzení zaměstnanců vazební věznice, čímž vznikla z pohledu Vězeňské služby důkazní nouze, a proto bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozhodnutí;“* přičemž výrok rozhodnutí generálního ředitele žalované zní: *„Stížnosti [...] vyhovuji.“*

[35] Bude-li stěžovatel i přes shora citované trvat na přezkumu rozhodnutí generálního ředitele žalované soudem, může podat žalobu k místně příslušnému okresnímu (obvodnímu) soudu do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku. Dojde-li žaloba v této lhůtě k místně příslušnému okresnímu (obvodnímu) soudu rozhodujícím v občanském soudním řízení, platí, že řízení bylo zahájeno dnem, kdy došla odmítnutá žaloba krajskému soudu (§ 82 odst. 3 o. s. ř.).

IV. Závěr a náklady řízení

[36] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů usnesení krajského soudu zrušil dle § 110 odst. 1 s. ř. s. S ohledem na skutečnost, že již v řízení před krajským soudem existoval důvod pro odmítnutí žaloby, současně se zrušením usnesení krajského soudu rozhodl Nejvyšší správní soud také o odmítnutí žaloby dle § 46 odst. 2 s. ř. s. (§ 110 odst. 1 s. ř. s., věta první, část za středníkem).

[37] Protože Nejvyšší správní soud rozhodl současně se zrušením usnesení krajského soudu i o odmítnutí žaloby, rozhodl rovněž o nákladech řízení, a to včetně řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.). V posuzované věci nemá žádný z účastníků řízení právo na náhradu nákladů řízení, protože byla žaloba odmítnuta (§ 60 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

Poučení:

pokračování

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

Žalobce (stěžovatel) může do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku podat v téže věci žalobu u místně příslušného okresního (obvodního) soudu. Dojde-li žaloba v této lhůtě k místně příslušnému okresnímu (obvodnímu) soudu rozhodujícímu v občanském soudním řízení, platí, že řízení bylo zahájeno dnem, kdy došla odmítnutá žaloba krajskému soudu (§ 82 odst. 3 o. s. ř.).

V Brně dne 24. září 2021

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu